NÕUKOGU SOOVITUS,

13. juuli 2018,

milles käsitletakse Malta 2018. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Malta 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohta

(2018/C 320/17)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta, ([1]) eriti selle artikli 5 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitust,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

(1) Komisjon võttis 22. novembril 2017 vastu iga-aastase majanduskasvu analüüsi, mis tähistab majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2018) algust. Selles võeti nõuetekohaselt arvesse Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni poolt 17. novembril 2017 välja kuulutatud Euroopa sotsiaalõiguste sammast. Euroopa Ülemkogu kiitis 22. märtsil 2018 heaks iga-aastases majanduskasvu analüüsis esitatud prioriteedid. Samuti võttis komisjon 22. novembril 2017 määruse (EL) nr 1176/2011 alusel vastu häiremehhanismi aruande, milles Maltat ei nimetatud ühe liikmesriigina, kelle olukorda tuleb põhjalikult analüüsida. Samal kuupäeval võttis komisjon vastu ka soovituse euroala majanduspoliitikat käsitleva nõukogu soovituse kohta, mille Euroopa Ülemkogu kiitis heaks 22. märtsil 2018. Nõukogu võttis 14. mail 2018 vastu soovituse euroala majanduspoliitika kohta ([2]) („euroala soovitus“).

(2) Kuna Malta rahaühik on euro ning majandus- ja rahaliidu riigid on üksteisega tihedalt seotud, peaks Malta tagama euroala majanduspoliitikat käsitleva soovituse täieliku ja õigeaegse täitmise, nagu on allpool esitatud soovitustes, eelkõige soovituses 1. 2018. aasta aruanne Malta kohta avaldati 7. märtsil 2018. Selles hinnati Malta edusamme nõukogu poolt 11. juulil 2017 vastu võetud riigipõhiste soovituste ([3]) täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud riigipõhiste soovituste järelmeetmeid ja Malta edusamme strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel.

(3) Malta esitas 13. aprillil 2018 oma 2018. aasta riikliku reformikava ja 2018. aasta stabiilsusprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.

([1]) EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.
([2]) ELT C 179, 25.5.2018, lk 1.
([3]) ELT C 261, 9.8.2017, lk 1.

(4) Asjaomaseid riigipõhiseid soovitusi on võetud arvesse Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide 2014.–2020. aasta programmide koostamisel. Nagu on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013 ([1]) artikliga 23, võib komisjon juhul, kui on vaja toetada asjaomaste nõukogu soovituste rakendamist, nõuda, et liikmesriik vaataks läbi oma partnerluslepingu ja asjaomased programmid ning teeks nende muutmise ettepanekud. Suunistes, kuidas rakendada meetmeid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide tõhususe sidumiseks usaldusväärse majandusjuhtimisega, esitas komisjon täiendavad üksikasjad selle kohta, kuidas ta kõnealust sätet kavatseb kasutada.

(5) Malta suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa. Valitsus kavatseb oma 2018. aasta stabiilsusprogrammi kohaselt hoida nominaalse eelarvepositsiooni 2018.–2021. aastal ülejäägis. Keskpika perioodi eelarve-eesmärki, milleks on tasakaalus eelarvepositsioon SKP suhtes, täidetakse kogu programmiperioodi kestel endiselt varuga. Stabiilsusprogrammi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse jääma alla aluslepingus sätestatud kontrollväärtuse 60 % SKPst, langedes järk-järgult 2017. aasta 50,8 %-lt SKPst 2021. aastal umbes 36 %-le. Nende eelarveprognooside aluseks olev makromajanduslik stsenaarium on ajavahemikul 2018–2019 usutav ja ajavahemikul 2020–2021 optimistlik. Komisjoni 2018. aasta kevadprognoosi põhjal peaks struktuurne eelarvepositsioon olema 2018. aastal ülejäägis 0,6 % SKPst ja 2019. aastal 1,1 % SKPst ning seega ületama keskpika perioodi eelarve-eesmärki. Üldiselt on nõukogu seisukohal, et Malta täidab 2018. ja 2019. aastal prognoosi kohaselt stabiilsuse ja kasvu pakti nõuded. Samal ajal tuleks lühikeses ja keskpikas perspektiivis hoolikalt jälgida kulude kasvu, võttes ennekõike arvesse võimalikke tulevasi ohte tulude stabiilsusele.

(6) Nagu märgiti 2018. aasta euroala käsitlevas soovituses, on ettevõtjatevaheliste konkurentsimoonutuste tõkestamiseks, maksumaksjate õiglaseks kohtlemiseks ja riigi rahanduse kaitsmiseks oluline võidelda agressiivse maksuplaneerimise strateegiate vastu. Maksumaksjate agressiivse maksuplaneerimise strateegiate liikmesriikidevahelise ülekanduva mõju tõttu tuleb liidu õigusaktide täiendamiseks kooskõlastada liikmesriikide poliitikameetmeid. Kuna Maltal asuvate ettevõtete poolt välismaale (st liidu residentidelt kolmandate riikide residentidele) makstavatelt dividendidelt, intressidelt ja litsentsitasudelt makse kinni ei peeta, võib see viia olukorrani, et sellised maksed jäävad üldse maksustamata, kui neid ei maksustata ka vastuvõtvas riigis. Malta uus tingliku intressi mahaarvamise süsteem aitab küll vähendada võlakohustuste omakapitalile eelistamist, kuid ebapiisavad kuritarvitusevastased eeskirjad koostoimes suhteliselt kõrge määra ja aktsiapõhise korraga võivad luua võimalused maksudest kõrvalehoidumiseks. Ettevõtted võivad maksustamise vältimise eesmärgil kasutada teatavaid Malta ja teiste liikmesriikide vaheliste kahepoolsete maksulepete sätteid kombineerituna Malta maksusüsteemiga, mille kohaselt Malta residendist äriühing, mille asukoht ei ole Malta, kuulub maksustamisele nende tulude alusel, mis on tekkinud kohapeal või Maltale üle kantud (*source and remittance basis*). Komisjon võtab arvesse Malta pühendumust võitlusele maksumaksjate agressiivne maksuplaneerimise vastu. Hiljutistele arvamuste vahetusele tuginedes jätkab komisjon konstruktiivset dialoogi võitluseks maksumaksjate agressiivse maksuplaneerimise strateegiate vastu.

(7) Maltal on jätkuvalt probleemiks riigi rahanduse pikaajaline jätkusuutlikkus. See on täielikult tingitud elanikkonna vananemisega seotud kulude, näiteks tervishoiu- ja pikaajalise hoolduse kulude ning pensionikulude mõjust eelarvele. Pensionisüsteemi ees seisab kahetine probleem: tagada ühelt poolt jätkusuutlikkus ja teiselt poolt piisav pensionisissetulek. Pensionikulude pikaajalise jätkusuutlikkuse väljavaated on paranenud, peamiselt tänu sellele, et Malta pikaajalist kasvupotentsiaali on hinnatud positiivsemaks. Siiski mõjutasid 2016. aasta eelarvega kehtestatud meetmed pensionisüsteemi pikaajalist jätkusuutlikkust ainult piiratud määral ja seega on see endiselt tõsine probleem. Hoolimata võetud meetmetest pensionite piisavuse parandamiseks on sooline pensionilõhe endiselt suur. Tervishoiusüsteemi toimivus on paranenud ja ooteajad lühenenud. Ent endiselt on probleeme haiglate vahendite ja ravitegevuse ümbersuunamisega esmatasandi tervishoidu. Esmatasandi tervishoiuteenuste osutamise institutsioonilise raamistiku tõttu on surve all nii haiglad kui ka erakorraline meditsiiniabi. Haiglaravi ja esmatasandi arstiabi ei ole hästi kooskõlastatud ning esmaabi kasutatakse endiselt ebatõhusalt. Endiselt on probleemaatiline innovatiivsete ravimite kättesaadavus, seda ka eelarve seisukohast. Pikaajalise hoolduse valdkonnas käivitati algatusi suureneva nõudluse rahuldamiseks, nagu stiimulid kogukonnapõhisele ja koduhooldusele.

([1]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320).

(8) Teatavat edu on saavutatud piiriülese koostöö parandamisel. Ent tundub, et Malta finantsteenuste ametil ei ole endiselt piisavalt töötajaid ja jätkuvalt on probleeme tema suutlikkusega teostada järelevalvet ulatusliku piiriülese finantssüsteemi üle, eriti segmendis, mis ei tegele pangandusega. Ehkki teenustesektor, eriti internetipõhiste hasartmängude sektor on andnud märkimisväärse panuse riigi jõulisesse majanduskasvu, võib see seada ohtu finantssüsteemi tervikluse ja nõuda tugevat rahapesuvastast raamistikku. Malta võttis hiljuti üle neljanda rahapesuvastase direktiivi, mille rakendamise tulemuslikkust ei ole veel hinnatud. Pärast direktiivi ülevõtmist siseriiklikku õigusesse esitasid Malta ametiasutused lisaks sellele hiljuti integreeritud strateegia võitluseks rahapesu ja terrorismi rahastamise vastu. Muude meetmete hulgas on loodud riiklik rahapesu ja terrorismi rahastamise vastase võitluse koordineerimiskomitee, kuhu kuuluvad valitsuse ja muude asjaomaste riiklike ametiasutuste esindajad. Ent endiselt püsivad probleemid hiljuti vastu võetud õigusraamistiku nõuetekohasel rakendamisel ja tulemuslikul jõustamisel.

(9) Jõulise majanduskasvu ning naiste tööhõivet ja töötajate oskuste täiendamist soodustavate reformide varal on Malta tööturu väljavaated veelgi paranenud. Ent endiselt on problemaatiline suur sooline erinevus tööhõives ning vanemate kui 30aastaste naiste ja puuetega inimeste madal tööturul osalemise määr. Isapuhkus ja vanemapuhkus on endiselt suhteliselt kesisel tasemel, ent see on oluline sooliselt tasakaalus hoolduskohustuste ja töötavate naiste suurema toetamise seisukohast. Tööjõupuudus suureneb ja oskuste nõudlusele mittevastavus püsib. Märkimisväärsel osal Malta tööjõust on endiselt madal kvalifikatsioon ning samal ajal suureneb tööjõu ja oskuste nappusega toimetulekul sõltuvus välistööjõust. Eelduste kohaselt jätkuvad tööturu, oskuste ja sotsiaalse kaasatuse vallas praegu rakendatavad poliitilised algatused, ent need peavad tuginema tulemuspõhisele kontrollile ja hindamisele.

(10) Madala haridustasemega noorte osakaal (2017. aastal 18,6 %) on endiselt liidu kõrgeim ja näitaja ei ole võrreldes eelmise aastaga paranenud. Samuti on Maltal suurim madala haridustasemega puuetega isikute määr, kelle osakaal (50 %) on kaks korda kõrgem kui liidu keskmine. Lisaks sellele mõjutab õpiväljundeid tugevalt sotsiaal-majanduslik taust, kooli liik ja puudestaatus. Loodusteadustes on vahe kõige nõrgemate ja kõige paremate tulemustega koolide vahel üks suuremaid liidus ning võrdub 1,5-kordse Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsiooni keskmisega. Matemaatikas, loodusteadustes ja lugemises on madala õppeedukusega õpilaste osakaal liidus neljandal kohal. Vaja on terviklikku lähenemisviisi, millega parandada hariduse kvaliteeti ning vähendada sotsiaalsete rühmade ja erinevat liiki koolide õpitulemuste ebavõrdsust.

(11) Jõuline majanduskasv on suurendanud survet taristule ja loodusvaradele. Eriti tõsised probleemid taristu ja pikaajalise jätkusuutlikkusega on maanteetranspordisektoris. Investeeringuid tõkestavad ebapiisav transporditaristu ja üha sagenevad liiklusummikud. Sõidukite arvu suurenemine ja tihenev liiklus tingib kasvuhoonegaaside heite suurenemise ja mõjutab negatiivselt õhu kvaliteeti. Samuti võib see mõjutada negatiivselt turismi, mis on üks Malta majanduse olulisi alustalasid. Seega käib vajadus tegeleda taristu puudujääkidega käsikäes vajadusega keskkonnahoidlike transpordilahenduste järele. 2016. aastal võttis valitsus vastu riikliku transpordistrateegia kuni aastani 2050 ja transpordi rakendusliku üldkava kuni aastani 2025. Samuti teatas ta 700 miljoni euro suuruse eelarvega projektist teedevõrgu nüüdisajastamiseks. Eelduste kohaselt vähendavad need meetmed üheskoos liiklusummikute majanduskulusid vähem kui 20 %. Üha aktiivsemaks muutuv majandustegevus võib suurendada taristu olemasolevate kitsaskohtade probleemsust ja panna keskkonnaressursid veelgi suurema surve alla. Lisaks sellele ei seata kavas selget eesmärki seoses transpordi põhjustatud kasvuhoonegaaside heite vähendamisega ja selles ei pakuta välja teatatud meetmete tulemuslikku järelevalvesüsteemi (kui mitte arvestada viieaastast läbivaatamistsüklit). Seega on oluline seada eesmärgid ja rakendada meetmed seoses liiklusummikute ja transpordi põhjustatud kasvuhoonegaaside heite olulise vähendamisega 2025. aastaks, nähes ette edusammude korrapärase jälgimise.

(12) Riigi suurusest ja saarelisusest tulenevad probleemid muudavad vajaduse minna üle ulatuslikumale ringmajandusele eriti keerukaks. Nutikad investeeringud võivad aidata vähendada saare habrastele loodusressurssidele langevat survet. Näiteks kui jätta unarusse raskused ehitus- ja lammutusjäätmete kõrvaldamisel, võib see vähendada keskkonna kvaliteeti ja riigi atraktiivsust turismisihtkohana. Ehkki Malta ökoinnovatsiooni-alased tulemused on püsinud kõige madalamate seas (ökoinnovatsiooni indeksi kohaselt oli see liidus langenud 2013. aasta 18. kohalt 2016. aastaks 26. kohale), on tal potentsiaal kaasata investeeringuid uuenduslike

lahenduste loomiseks või kasutuselevõtuks ehitustööstuse ressursi- ja energiatõhususe suurendamiseks, samuti jäätme- ja reoveekäitluse parandamiseks. Ennekõike tuleb parandada jäätmekäitlust ning sellega paralleelselt investeerida ehitus- ja lammutusjäätmete ringlussevõtu kohtadesse, samuti rakendada kontrollmeetmeid, et vältida ehitus- ja lammutusjäätmete ebaseaduslikku mahapanekut või merre uputamist.

(13) Kohtusüsteemil on endiselt probleeme tõhususega ning selleks et tagada hea ettevõtluskeskkond, on vaja rangemat õigus- ja institutsioonilist raamistikku korruptsioonivastaseks võitluseks. Korruptsioonivastase raamistiku puudused võivad mõjutada negatiivselt ettevõtluskeskkonda ja investeeringuid. Malta poolt korruptsioonivastases võitluses tehtavate jõupingutuste tulemuslikkust tuleb suurendada, eriti seoses korruptsioonijuhtumite uurimise ja nende eest süüdistuste esitamisega. Selleks et säilitada Malta maine ja atraktiivsus rahvusvaheliste investeeringute sihtriigina, on üliolulineparandada juhtimisraamistikku.

(14) Komisjon on Euroopa poolaasta (2018) raames Malta majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2018. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2018. aasta stabiilsusprogrammi, 2018. aasta riiklikku reformikava ning varasematel aastatel Maltale esitatud soovituste järelmeetmeid. Komisjon ei ole arvesse võtnud mitte üksnes nende asjakohasust Malta eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka seda, mil määral need vastavad liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda riigi tulevastesse otsustesse liidu tasandi panus ja tugevdada seeläbi liidu üldist majandusjuhtimist.

(15) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2018. aasta stabiilsusprogrammiga tutvunud ja on arvamusel, [1] et Malta täidab eelduste kohaselt stabiilsuse ja kasvu pakti nõuded,

SOOVITAB Maltal võtta 2018. ja 2019. aastal järgmisi meetmeid:

1. Tugevdada üldist juhtimisraamistikku, tõhustades riiklikku järelevalvet Maltal litsentsitud rahvusvahelise orientatsiooniga finantsettevõtjate üle, tagades rahapesuvastase raamistiku tulemusliku rakendamise ja andes täiendavat hoogu korruptsioonivastasele võitlusele.

2. Tagada tervishoiu- ja pensionisüsteemi jätkusuutlikkus, sealhulgas tõstes seaduslikku pensioniiga ja piirates ennetähtaegselt pensionile jäämist.

Brüssel, 13. juuli 2018

Nõukogu nimel

eesistuja

H. LÖGER

[1] Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikele 2.